

RENOMS DE LES CASES I ELS MASOS DEL MUNICIPI DE LLORAC

Andreu GASSÓ I ROCA

Llorac és un municipi de la Conca de Barberà, a la capçalera del riu Corb i a la zona d'influència de Santa Coloma de Queralt. Comprèn quatre nuclis més, tots petits i poc habitats, que són Albió, la Cirera, Montargull (deshabitat del tot) i Rauric.

En aquesta relació hem recollit els noms tradicionals i immemorials, que de vegades coincideixen amb el cognom de la casa o de la masia. No hi aportem documentació perquè n'hi ha poca, llevat dels fogatges, algunes escriptures, etc. Però pensem treballar-hi per recollir tota la toponímia, oral i documental, del terme de Llorac.

RAURIC

- *Masies:*

- Cal Porta.
- Cal Mensa. (cognom)
- Cal Rafela.
- Cal Brunet.
- Cal Pau Brunet.

- *Poble:*

- Cal Farrera.
- Cal Balanyà.
- Ca l'Abelo.
- Cal Gepó.
- La rectoria. (actualment casa particular)
- Cal Salvadora.
- Cal Francès.
- Cal Po.
- Cal Figueres.

LA CIRERA

- *Masies:*

- Molí del Carràs. (molí fariner)

- *Poble:*

- Cal Castell.
- Cal Teclat.
- Ca l'Andreu.
- Cal Gravat.

- Cal Segura.
- Cal Badies.
- Ca l'Arrabasser. (per la professió d'arrabasser)
- Cal Manel.
- Cal Canela. (cognom)
- Ca la Felixa.
- Cal Mariano.

LLORAC

- Masies:

- Cal Ros.
- Cal Llúcio.
- Cal Salvat.
- Cal Mas.
- Cal Ramonet.

- Poble:

- Cal Mano.
- Cal Jaumet.
- Cal Barrina.
- Cal Cana.
- Cal Bejan.
- Cal Miet.
- Cal Soldat.
- La Rectoria.
- El Col·legi.
- Cal Rossendo del Mano.
- Cal Miquelete.
- Cal Fermín.
- Ca la Inès.
- Cal Mestret.
- Cal Txafat.
- Cal Correu.
- Casa de la Vila.

- De nova construcció o propietari nou:

- La Solana. (Ca l'Andorrà)
- Cal Pere.
- Cal José.
- Cal Ramon.
- Cal Torres.
- La Granja.

MONTARGULL

- Masies:

- Cal Txoques.
- Cal Garriga.
- Ca l'Oranics. (també Masia dels Capellans)
- Cal Vilanova.

- Poble:

- Cal Rei. (també Cal Sebastià)
- Cal Manel.
- Cal Gepet.

ALBIÓ

- Masies:

- Cal Balcells.
- El Molí. (molí fariner)
- Cal Mussol.

- *Poble:*

- Cal Vilanova.
- Cal Martí.
- Cal Guim.
- Cal Bertran.
- Cal Trilla.
- Ca la Vepa. (actualment Cal Montaner)
- Cal Maginet.
- Cal Masover. (també Casa de la Marquesa)
- Cal Pelegrí.
- Cal Jordi.
- Ca la Munda.
- Cal Guim Vell.
- Cal Pubill Vell.
- Cal Fort.
- Cal Pubill.
- Cal Gili.
- Cal Mas.
- Cal Padrí.
- Cal Gendó.
- Cal Ponet.
- Ca l'Angeleta. (Casa de la Vila)
- Ca l'Agna.
- Cal Pau.
- Cal Belljoch.
- Cal Blai.

MASIA DEL BELLJOCH

- Masia pertanyent al terme de SAVALLÀ DEL COMTAT, però que es troba dins del municipi de LLORAC.

ENQUESTA 1994 A LA “SOCIETAT D’ONOMÀSTICA”

L’any 1994 s’ha emprès la confecció d’una enquesta per a determinar les característiques del nostre col·lectiu, i, sobretot, conèixer les seves opinions, desigs i suggeriments per a millorar la Societat i que les seves activitats responguin a llurs expectatives.

Les preguntes que es feien als associats eren:

ENQUESTA PER ALS SOCIS DE LA SOCIETAT D’ONOMÀSTICA

NOM

DATA DE NAIXEMENTDNI

PROFESSIÓ

NIVELL ACADÈMIC:

Univ. 1r Grau
(diplomats)

Escola Primària

Univ. 2n Grau
(licenciats)

Batxiller

Doctorat

LLENGÜES DE COMUNICACIÓ

MEDI URBÀ DE RESIDÈNCIA

Fins a 5.000 habs.

De 5.000 a 50.000 habs.

De 50.000 a 500.000 habs.

Més de 500.000 habs.

ESPECIALITATS I INTERESSOS EN ONOMÀSTICA

Antroponímia descriptiva

Antroponímia històrica

Toponímia descriptiva

Toponímia històrica

Altres (especifiqueu)

PUBLICACIONS

Articles

Comunicacions i ponències

Llibres

Tesi doctoral

Altres (especifiqueu)

SOBRE LA SOCIETAT D’ONOMÀSTICA

Ens interessa molt la vostra opinió sobre la Societat d’Onomàstica.

- Què creieu que hi manca?

- Què creieu que hi sobra?

- Què opineu del Butlletí. Freqüència, contingut, impressió, extensió i qualitat dels articles.
Hi col·laboreu?

- Suggeriments vostres per millorar la Societat.

Publiquem avui el resultat de la primera part.

RESULTATS DE L'ENQUESTA

PARTICIPACIÓ

D'un total de 420 afiliats, s'han rebut 68 respostes, el 08.10.94. Cosa que representa un nivell de participació del 16,2%. Aquest resultat és habitual en aquestes generals, però per al nostre col·lectiu ha d'ésser considerat més aviat baix.

EDAT DELS MEMBRES DE LA S. O.

L'edat mitjana és 47 anys. El membre de més edat en té 73, i el més jove, 24.

PROFESSIONS

La professió que més abunda en el nostre col·lectiu és la de *professor*, en les seves diferents variants i especialitats. Similar és la dels qui es defineixen com a *Catedràtic*. Segueixen després, ja a molta distància, *Funcionari* i altres més, molt variades, com *Assessor Lingüístic*, *Traductor*, *Enginyer*, etc. Vora la meitat dels enquestats tenen una ocupació que només es repeteix una vegada en el total, cosa que prova la varietat social dels nostres socis.

Aquests són els percentatges:

Professor:	36,7 %
Catedràtic:	8,8 %
Funcionari:	5,9 %
Altres:	48,5 %

NIVELL ACADÈMIC

Resultats:

Escola Primària:	1,5 %
Batxiller:	10,3 %
Universitat 1r Grau:	8,8 %
Universitat 2n Grau:	50,0 %
Doctorat:	29,4 %

LLENGÜES DE COMUNICACIÓ

El bagatge idiomàtic dels nostres socis és apreciable. Cada persona coneix una mitjana de 3,41 llengües. A part del català i el castellà, que tenen el 100 % dels socis, la primera és el francès, seguida de l'anglès, l'italià, l'alemany, el portuguès i l'àrab.

Percentatges de socis que coneixen cada llengua:

Català:	100 %
Castellà:	100 %
Francès:	76,5 %
Anglès:	33,8 %
Italià:	20,6 %
Portuguès:	4,4 %
Alemany:	2,9 %
Àrab:	2,9 %

Percentatges de socis en funció del nombre de llengües que coneixen:

2:	20,9 %
3:	35,8 %
4:	23,9 %
5:	17,9 %
6:	1,5 %

MEDI URBÀ DE RESIDÈNCIA DELS NOSTRES SOCIS

Els socis que han contestat l'enquesta es corresponen bastant amb el percentatge total, cosa que és un punt a favor de la representativitat de l'enquesta. Vegem els percentatges, comparant-los amb els del cens total de socis:

Fins a 5.000 habs.:	24,6 %
De 5.000 a 50.000 habs.:	21,7 %
De 50.000 a 500.000 habs.:	18,8 %
Més de 500.000 habs.:	34,8 %

ESPECIALITATS I INTERESSOS EN ONOMÀSTICA

El tema preferit és la Toponímia, especialment la històrica. Aquests són els percentatges interessats en cada un dels temes proposats:

Antroponímia descriptiva:	32,4 %
Antroponímia històrica:	55,9 %
Toponímia descriptiva:	66,2 %
Toponímia històrica:	79,4 %
Altres:	25,0 %

PUBLICACIONS

El 93,7 % dels nostres socis han editat alguna publicació. El mitjans més utilitzats han estat:

Articles:	75,0 %
-----------	--------

Comunicacions i ponències:	55,9 %
Llibres:	47,1 %
Tesis doctorals:	13,2 %
Altres:	23,5 %

CONCLUSIONS

El perfil mitjà del soci de la Societat d'Onomàstica podria ésser: universitari, dedicat a la docència, amb una o dues llengües a més del català i castellà, interessat per totes les qüestions relatives a l'Onomàstica. Ha editat publicacions.

Hi ha molta variació en el lloc de residència.

SUGGERIMENTS

Han estat tan freqüents els elogis, que ens han fet envermellar a vegades. També hi ha hagut crítiques, sempre constructives, i aquestes són les que més ens interesen, perquè són suggeriments per millorar la S. O. Sovintegen les al·lusions a Enric Moreu-Rey, i alguns comparen que l'ímpetu de la S.O. ha baixat. Tothom, però, ens anima a continuar.

Sovint es reclamaven coses ja assolides, com la confecció d'un Índex General.

BUTLLETÍ

Millorar el disseny i presentació del butlletí i millorar-ne la difusió. Considerar la publicitat com a mitjà de finançament addicional.

Reestructuració interna del Butlletí i introducció de noves seccions: cartes dels lectors, bústia de consultes i intercanvi d'avisos i opinions.

Cal que l'aparició sigui més regular. Augmentar-ne la freqüència i/o l'extensió. Fer que la data sigui real, no solament indicativa. Publicar el número al lloc dels toms voluminosos.

Hi ha un excés d'articles d'enumeració, i pocs d'estudi. Cal que l'Onomàstica ajudi a explicar la Història. Incloure notícies d'actualitat, amb fotos.

Publicar números especials que fossin monografies d'autors.

Mantenir les notes breus, que solen tenir un especial atractiu. Posar il·lustracions a alguns articles. Fer separates.

Incloure bibliografia sobre obres generals d'Onomàstica per facilitar-ne l'accés als principiants i autodidactes. També donar informació d'instruments de treball (índexs, catàlegs, inventaris, estudis...).

Reprendre l'apartat dedicat a les ressenyes.

Donar el camí a seguir per presentar els articles.

CONTACTES ENTRE ELS SOCIS

Els col·loquis s'haurien de convocar a principis de curs i no quan hi ha exàmens.

Aprofitar els col·loquis per a fer alguna conferència o acte difusor de la S.O.

Organitzar tertúlies i/o viatges perquè els socis ens coneguéssim. Fomentar les trobades informals entre socis, i en general la comunicació entre ells.

Organitzar trobades regionals. Per facilitar-les, caldria publicar relacions comarcals de socis i aficions (algunes s'han ofert per coordinar-les) i crear delegacions comarcals o supracomarcals.

Aconseguir que en Joan Coromines vingui a una trobada.

ACTIVITATS ONOMÀSTIQUES

Estudis etimològics.

Estudiar toponímia i onomàstica històrica d'abast occitano-català per determinar els moviments migratoris que ens expliquin els nostres conceptes de cultura i nació.

Estudis comparatius amb l'occità i l'aragonès. Fomentar el contacte amb els estudiosos d'aquelles terres.

Fer un butlletí bibliogràfic.

ACTIVITATS DIVERSES

Augmentar la comunicació, la informació i la coordinació.

Promocionar els estudis concrets.

Mantenir una relació amb centres d'estudis i comptar amb una xarxa nacional.

Difondre la Societat, fent publicitat perquè la gent la conegui. Augmentar el nombre de socis (en universitats, centres d'estudis, etc.).

Donar l'horari de la biblioteca. Difusió del seu contingut.

Intentar una millor tramesa d'informació amb els Departaments d'Ensenyament dels diversos Països Catalans a fi de difondre millor les activitats i els resultats.

Actuació pública de la S. O. en la nostra societat (retolació de vies públiques, toponímia exòtica de les urbanitzacions, correcció i avaluació de les guies barroeres, etc.).

Realització de cursets, taules rodones... que, de manera descentralitzada, puguin acostar l'àmbit d'estudi a altres col·lectius i als socis.

Obrir-se a la col·laboració de socis residents en diferents indrets de l'àmbit lingüístic, coneixedors de les publicacions locals.

Publicació d'un "Diccionari d'Onomàstica".

Cal coordinar-se amb l'Oficina d'Onomàstica de l'ITEC.

Editar un Anuari.

És necessari un programa informàtic comú.

Cal donar facilitats per al pagament de la quota per aquells que estan fora de l'Estat espanyol.

PUBLICACIONS DELS NOSTRES SOCIS

El gran nombre de fitxes d'obres trameses faria que, si volguéssim transcriure-les totes, es retardés molt la publicació d'aquests resultats. Com que creiem d'interès que tots coneguem les obres de tots, ens proposem fer-ho aviat, coincidint amb la publicació de l'Índex Bibliogràfic, donant avui a la llum la resta de l'Enquesta.

LA TAÛT o L'ATAÛT: un topònim aleixarenc recuperat

Les pluges del passat mes d'octubre ens han deixat malmès el terme, en els terrenys propers a les rieres d'Alforja i de la Mussara, però ens han permès recuperar un topònim inèdit.

Tocant a la vila, ran de riera, hi ha la font Vella, que en la pedra frontal inferior -la resta és totxo- llueix una ala, com l'escut de l'Aleixar, i l'any 1702. Aquesta font, fins ara envoltada de vegetació prou espessa, podia passar desapercebuda per als forasters, però era viva i plenament vigent entre tots els aleixarencs.

També l'aigua va posar a la vista de tothom una altra font situada just al costat de l'anterior, que els aleixarencs de més edat ràpidament designaren amb la denominació que els havia estat quotidiana des de petits, quan hi anaven a omplir el càntir o a rentar la roba. Es tracta de l'*Ataüt* o la *Taüt*, topònim inèdit i desconegut per les joves generacions.

La denominació respon a la forma evident d'un taüt i la forma respon a una solució, molt pràctica, per a recollir l'aigua que -com diuen els pagesos- "plora de la roquera", a la qual està adossada.

Una o diferents vetes d'aigua brollen d'una roquera, i una manera eficaç de recollir el líquid és construint-hi una mena de bassa paral·lela que en fa de receptacle. Si aquesta aigua ha de ser destinada a ús de boca, cal preservar-la d'animals, brossa, malesa... i en conseqüència una coberta li és necessària. La forma resultant és un taüt.

En la nostra font, les parets són de totxo -com la part superior de la font Vella- i la coberta és de pedres i calç que -com és sabut- amb la humitat s'endureix. A la part frontal hi ha els canalots situats de manera que afavoreixen l'ompliment de càntirs, ampolles...

Quant al topònim, cal dir que s'usa sense el genèric 'font' al davant; tenim, doncs, la font Vella i, al costat, la *Taüt* o *Ataüt*, que curiosament és molt més rica d'aigua i de més qualitat que l'altra.

La significació que pren el mot taüt o ataüt, en aquest cas, és més propera a la forma antiga general de la llengua catalana 'caixa' o 'receptacle' i a la paraula àrab de la qual procedeix, que no pas al significat mortuori d'enterraments, caixes de morts... que s'assigna a aquest topònim en diferents indrets dels PPCC (DECLC, vol. VIII, pàg. 356).

Vet aquí doncs, el motiu d'aquestes línies. Si més no, d'ara endavant, i per al significat del topònim taüt, al costat d'hipòtesis de mort s'hi poden notar constatacions de vida.